

LİNK VERME EYLEMİ VE UMUMA İLETİM HAKKI

HAZIRLAYANLAR

Stajyer Gizem Bayram

Av.Buse Hamurcu

Av.Abdullah Erkam Yılmaz

İÇİNDEKİLER

03

Link Verme Eylemi

04

Link Verme Yöntemleri

05

Link Verme Eylemi ve Fikir ve Sanat Eserleri
Hukuku

06

Umuma İletim Hakkı

07

Link Verme Eylemi, Umuma İletim Hakkını
İhlal Eder mi?

08

Abad Kararları Neticesinde

09

Sonuç

Link Verme Eylemi ve Umuma İletim Hakkı

İnternet, eser sahiplerinin münhasır haklarının ihlaline yol açan eylemlerle sık sık ilişkilendirilen bir ağ olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternetin olağan işlevlerini yerine getirecek şekilde kullanımı bazı durumlarda eser sahibinin münhasır haklarıyla kesişmektedir. Böyle durumlarda mevcut düzenlemelerin ve menfaatler arasındaki dengeyi sağlaması gerekliliği bulunmaktadır. Link verme eylemi ve umuma iletim hakkı arasındaki ilişkilerde de net bir dengenin bulunup bulunmadığı tartışma konusudur. Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) umuma iletim hakkı ve link verme eylemi arasındaki ilişkiye yönelik farklı kriterler ortaya koymuştur ve bu kriterler Türk Hukuku açısından da önem arz etmektedir.

A) Link Verme Eylemi

İnternette belirli bir dokümana erişim, her bir dokümanın URL'si vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. URL'yi oluşturan karakterler fazla karmaşık olduğundan kullanıcılar linke tıklamak suretiyle internette belirli bir içeriğin depolandığı sunucuya bu içeriğe kendi bilgisayarında erişmeye yönelik bir talep göndermiş olur.

Linklerin temel işlevi internet kullanıcısının bir dokümandan başka bir dokümana geçişini sağlamaktır. Linklerin, internette yer alan bir dosyaya erişimi hızlandırmak ve böylece internet trafiğini de yavaşlatmak gibi bir katkısı vardır. Link verme eylemi bu sebeple, internetin hızlı ve etkin kullanımı açısından vazgeçilmez bir araç olarak görülmektedir. Ayrıca link verme eylemi, ABAD tarafından ifade ve bilgi edinme özgürlüğüyle de dolaylı da olsa bağlantılı görülmektedir. Buna göre; internet bilgi edinme ve ifade özgürlüğü açısından özel bir öneme haizdir ve linkler de internetin düzgün işleyişine katkı sağlamaktadır.

Link Verme Yöntemleri

1.1. Yüzeysel Link

İnternet kullanıcısının tıklaması suretiyle aktifleşen yüzeysel linkler; kullanıcıyı, link veren internetsitesinden başka bir internet sitesinin ana sayfasına yönlendirmektedir. Bu tür linklerde linkin tıklanması ile, kaynak sayfa, kullanıcının ekranında yeni bir pencerede açılarak orijinal şekliyle yer almakta ve link veren sayfanın içeriği kullanıcının ekranından silinmektedir.

1.2. Derin Link

Derin linkin yüzeysel linkten tek farkı; linkin, internet sitesinin ana sayfasını atlayarak internet kullanıcısının doğrudan sitenin alt/ikincil sayfasına iletilmesidir. Bu tür linklerde, internet kullanıcısı link veren internet sayfasının dahil olduğu internet sitesinden farklı bir internet sitesinin alt sayfasına yönlendirildiğinin farkında olmayabilir.

1.3. Gömülü Linkler

Gömülü linklerde, belirli bir internet sayfasında yer alan; resim MP3 dosyası veya reklam afişi gibi dijital bir içerik link veren internet sayfasına dahil edilmektedir. Bu tür linklerde içerik, kaynak sayfadan link veren sayfaya getirilerek kullanıcının, linke tıklaması gerekmeksizin linkin yönlendirdiği içerik, tarayıcı tarafından otomatik olarak aktifleştirilir.

1.4. Çerçeveleme Linkler

Çerçeveleme olarak isimlendirilen link verme yönteminde; kaynak sayfa, link veren sayfada bir "çerçeve" içerisinde görünür. Bu yöntemde, linkin yönlendirdiği doküman yeni bir sayfada açılmaksızın, internet kullanıcılarının halihazırda bulundukları sayfada, bir çerçeve içerisinde görüntülenebilmektedir.

Link Verme Eylemi ve Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku

Link verme eyleminin, eser sahibinin mali ve/veya manevi hakları açısından ihlallere yo açabileceği tehlikesi mevcuttur. Linkin; internet kullanıcılarını, üçüncü bir kişinin mali veya manevi haklarına sahip olduğu video, resim, müzik gibi 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) kapsamında eser olarak korunan dijital içeriklere yönlendirme ihtimalinin varlığı link verme eyleminin fikir ve sanat eserleri hukuku açısından değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Linkin kullanıcıyı, üçüncü kişilere ait bir esere yönlendirdiği durumlarda eser korumasını haiz bir içeriğin gerçek kaynağı internet kullanıcılarına görünür olmadığı hallerde FSEK m. 15'te düzenlenen eser sahibinin adının belirtilmesi hakkının ihlali gündeme gelebilir. Yine link verme eylemi ile eser sahibinin mali haklarından olan işleme hakkı ve çoğaltma hakkının da ihlali söz konusu olabilir. İhlal oluşturabileceği söylenen durumlarda, link verme eylemi doğrudan eser sahibinin haklarını ihlal etmemektedir. Somut olayın özelliklerine göre anılan münhasır haklar bakımından, ihlale yol açan linkin verilmesi değil, link verilmesinin dolaylı sonucu olarak eser sahibinin adının belirtilmemesi, eserin değişikliğe uğraması, çoğaltılması veya işlenmesi ihlale sebep olmaktadır. İnternet kullanıcıları geniş bir umum olarak değerlendirilir. Bu sebeple link verme eyleminin doğrudan ilgili olduğu hak, "umuma iletim hakkı"dır.

B) Umuma İletim Hakkı

Hukukumuzda umuma iletim hakkı FSEK m. 25'te düzenlenmiştir. FSEK m. 25 kapsamında "umuma iletim hakkı" başlığı altında birden fazla hak düzenlenmiştir. FSEK m. 25'in eserin radyo ve televizyon gibi telli veya telsiz yayın yapan kuruluşlar vasıtasıyla yayınlanması veya iletilmesi, yayın kuruluşları tarafından yapılan veya iletimin bir başka yayın kuruluşu tarafından yeniden yayını veya iletimi, eserin gerçek kişilerin seçtiği yer ve zamanda erişilebilir kılınması olmak üzere üç farklı yetkiyi içerdiği ifade edilmektedir. Bu madde kapsamında eser sahibinin "yayın hakkı" veya "iletim hakkı", "yeniden yayın hakkı" veya "yeniden iletim hakkı" ve "erişim sağlama yoluyla iletim hakkı" düzenlenmiştir.

Link Verme Eylemi, Umuma İletim Hakkını İhlal Eder mi?

Eser korumasını haiz bir içeriğe yönlendiren linklerin, eser sahibinin umuma iletim hakkını, özellikle erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkını ihlal edip etmeyeceğine yönelik doktrinde farklı görüşler mevcuttur.

1.1. Link Verme Eylemiyle Umuma İletim Hakkı Arasında İlişki Kurulamayacağına Yönelik Görüşler

Bazı hukukçulara göre, link verme eyleminde kullanılan yöntem ne olursa olsun eser sahibinin umuma iletim hakkıyla bir ilgi kurulabilmesi mümkün değildir. Bu görüşü savunanlara göre; eser, kaynak sayfada halihazırda zaten tüm internet kullanıcılarının erişimine sunulmuş olduğundan link verme eylemi yeni bir erişim sağlama eylemi olarak değerlendirilemez. Toplum üyelerinin, bir esere hak sahibinin rızası olmaksızın atıf yapma/göndermede bulunma hakkı her zaman mevcuttur. Eserin, kaynak sayfada hak sahibinin rızası olmaksızın yer alması da farklı bir sonuca ulaşmayı gerektirmez. Çünkü hukuka aykırı bir içeriğe atıf yapan bir dipnot hak sahibinin eser üzerindeki haklarının ihlali anlamına gelmez.

Avrupa Telif Hakları Topluluğu (ECS) tarafından yayımlanan 2013 tarihli raporda link verme eyleminin erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilemesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. ECS de linkleri işlevsel açıdan yalnızca dipnot olarak değerlendirmektedir. Bu açıdan ECS'ye göre, link eserin iletimini içermemekte, yalnızca eserin internetteli konumuna ilişkin bilgi sunmaktadır ve kullanıcının bu bilgi aracılığıyla esere erişip erişmeyeceği kendi tercihinin kalmaktadır. ECS'nin linklerin iletim şartını sağlamadığı görüşü doktrinde eleştirilmiştir ve isabetsiz bulunmuştur.

1.1. Link Verme Eylemini Umuma İletim Hakkı Kapsamında Bir Eylem Olarak Değerlendiren Görüşler

Link verme eylemini umuma iletim hakkı kapsamında değerlendiren bazı hukukçular, içeriğin başka bir sayfada mı yoksa linki veren internet sayfasında mı görüntülediğine göre bir ayırım yapmaktadır. Bu görüşe göre, yüzeysel ve derin linkler dışındaki link verme yöntemlerinde eser link veren sayfada görüneceğinden bu linklerin, hak sahibinin erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkını ihlal ettiği kabul edilmektedir.

Ginsburg ve Ricketson'a göre, "erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı" eserin internet üzerinden doğrudan sunumuna ek olarak, link verme eyleminde olduğu gibi, dolaylı sunumlarına da uygulanabilecek anlamda geniş kapsamlı bir haktır.

Umum üyesinin farklı bir internet sayfasına yönlendirildiğinin farkında olduğu durumlarda (yüzeysel ve derin link), kullanıcının esere erişim için tercih ettiği yer, kaynak sayfa olacağından bu durumda umuma iletim eyleminin ilk sayfayla ilişkisinin kurulma ihtimali daha zayıftır. Ancak, açıkça farklı bir sayfaya yönlendirilmediği durumlarda (çerçeveme veya gömülü link), kullanıcının esere erişim için tercih ettiği sayfa, etkileşime geçmeyi tercih ettiği ilk sayfa olacağından bu tür linkler erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamındadır.

Bu görüşe göre, link verme eylemi özellikle şu üç durumda hak sahibinin erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkının ihlaliyle sonuçlanacaktır:

- a) içerik kaynak sayfada hak sahibinin rızası olmaksızın yer alıyorsa,
- b) içeriğe erişimin sınırlandırılması için kullanılan teknik bir koruma önlemi aşılıyorsa,
- c) link verme eylemi hak sahibinin açık rızasına veya belirgin bir şekilde kendisine atfedilebilecek örtülü rızasına aykırı olarak gerçekleştiriliyorsa. Ancak bu durumlarda, link verilebilmesi için hak sahibinin rızasının aranması, linkler iş yöntemlerinin temel bir aracı olarak kullanan ticari aktörleri de zor duruma sokabilecek niteliktedir.

Abad Kararları Neticesinde

ABAD'ın link verme eylemini erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirdiği ancak, hak sahipleriyle eserden faydalanan internet kullanıcıları arasındaki menfaatler dengesini de gözeterek, bu hak kapsamında değerlendirilen link verme eyleminin, somut olayın özelliklerine göre, her durumda ihlal ile sonuçlanmayacağını kabul ettiği görülmektedir. Gerek FSEK m. 25/2 gerekse 2001/29 sayılı Direktif m. 3/1'in mehzazı WCT m. 8 olduğu için, umuma iletim hakkının ABAD kararlarında nasıl yorumlandığı ve mahkemenin konuya ilişkin yaklaşımı, Türk hukukunda link verme eylemi ile erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı arasındaki ilişkinin ne olması gerektiği hususunda da yol gösterici olacaktır.

ABAD kararlarına göre umuma iletim iki unsurludur. Birincisi içeriksel umum, yani çok kişiye yaymaktır. Niteliksel umum ise iki türlü olabilmektedir. Biri eser sahibinin öngöremediği bir kitleye ulaşması sonucunu doğuracak iletimdir. Yeni kitle anlayışı burada tamamen objektif olarak değerlendirilmelidir. Kişinin web sitesine koymaktaki iradesine bakılmaz. Bir diğer niteliksel umum yöntemiye yeni bir teknik ile iletimdir. Yeni teknik, önceki teknikten farklı olmalıdır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarında, yerleşik içtihatlarında, umuma iletim için farklı bir teknik ya da bu ana kadar kitleden, yani eser sahibinin düşündüğünden daha farklı bir kitleye eser iletiliyor ise umuma iletimden söz edileceğine dair ölçütler tespit edilmiştir. Ancak bazı kararlarında da üçüncü bir ölçüt olarak bu işin kazanç amaçlı olup olmadığının önemli olmadığını tespit ettiğini belirtiyor. Bu nedenle ticari amaç olmaksızın bir kişinin link vermesi durumunda bunun link verdiği içeriğin hak sahibinin rızasıyla yayınlanmadığını olağan olarak bilmeyecek ve bilemeyeceğinden hareket edileceğinden bu durumu umuma iletim olarak görmemek gerekir dediği görüşleri de vardır. Bu kişi internet kullanıcılarına esere doğrudan ulaşma imkanı sağlasa bile genel olarak hareketinin sonuçlarından yani izinsiz olarak internete konulmuş bir içeriğe ulaşma imkanı sağladığından bütünsel şekilde bilgi sahibi olmaksızın hareket ettiğinden bahsedilebilir.

Sonuç

Hak sahibinin izni ile yayınlanmış içeriğe link vermek kural olarak serbesttir. Hak sahibinin izni ile yayınlanmamış içerikte link verenler açısından ayırım yapmak gerekmektedir. Kazanç amacı güdenler ve diğerleriyle basına dair özel durumlar. Kazanç amacı gütmeyenler serbest şekilde link verebilir. Ama hak ihlali olduğunu biliyorlar ya da bilmeleri gerekiyor iseler umuma iletim hakkının ihlali söz konusudur. Ticari amaçlı hareket edenler ayrıca araştırmalı, yani izin olup olmadığını bilmelilerdir. İzinli olduğunu kendileri ispatlamalıdır. İzinli değillerse de elden gelen özeni gösterdiklerini ispatlamalıdır. Link vermenin teknik şekli kural olarak önemsizdir. Link verilen yerdeki kısıtlamalar önemlidir, onlara aykırı davranılır ise hak ihlali gerçekleşir.

Kaynakça:

- Açıkgöz A, **"Link Verme ve Eser Sahibinin Umuma İletim Hakkının Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında İncelenmesi"**, 2021
- TAKsu M, **"Avrupa Adalet Divanı'nın Bazı Kararları Işığında Link Vermeden Dolaylı Sorumluluğun Umuma İletim Hakkı Çerçevesinde Değerlendirilmesi"**, 2019
- Bayamlıoğlu İ. E, **"Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Teknolojik Koruma", On İki Levha Yayınları, 2008**

Teşekkürler

Abdullah Erkam Yılmaz
Kurucu Avukat

İletişim:
aeylegal.com
erkam@aeylegal.com

Buse Hamurcu
Avukat

İletişim:
aeylegal.com
buse@aeylegal.com

Gizem Bayram
Stajyer

İletişim:
aeylegal.com
gizem@aeylegal.com

Sorularınız ve görüşleriniz için
bizimle iletişime geçebilirsiniz.